

BİLİM ve TEKNİK

C İ L T 4 0 S A Y I 4 8 0

"Benim mânevi mirasım ilim ve akıldır"
Mustafa Kemal Atatürk

Sahibi	TÜBİTAK Adına Başkan V. Prof. Dr. Nüket Yetiş
Genel Yayın Yönetmeni	
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	Raşit Gürdilek (rasit.gurdilek@tubitak.gov.tr)
Yayın Kurulu	Güldal Büyükdamgacı Alogan Mustafa Atakan Vural Altın Olgun Güven Ekme Özbyay Ahmet Onat Mehmet Mahir Özmen
Teknik Koordinatör	Duran Akca (duran.akca@tubitak.gov.tr)
Redaksiyon	Zeynep Tozar (zeynep.tozar@tubitak.gov.tr)
Araştırma ve Yazı Grubu	Gülgün Akbaba (gulgun.akbaba@tubitak.gov.tr) Alp Akoğlu (alp.akoglu@tubitak.gov.tr) Bülent Gözcüoğlu (bulent.gozcelioglu@tubitak.gov.tr) Serpil Yıldız (serpil.yildiz@tubitak.gov.tr)
Yıldız Takımı Editörleri	Gökhan Tok (gokhan.tok@tubitak.gov.tr) Elif Yılmaz (elif.yilmaz@tubitak.gov.tr)
Bilim ve Teknik Sanat Yönetmeni	Ayşegül D. Bircan (aysegul.bircan@tubitak.gov.tr)
Yıldız Takımı Sanat Yönetmeni	Aytaç Kaya (aytac.kaya@tubitak.gov.tr)
Web Uygulama	Sadi Atılgan (sadi.atilgan@tubitak.gov.tr)
Okur İlişkileri	Zehra Şen (zehra.sen@tubitak.gov.tr) Vedat Demir (vedat.demir@tubitak.gov.tr) Figen U. Akdere (figen.ulas@tubitak.gov.tr) İbrahim Aygün (ibrahim.aygun@tubitak.gov.tr)
İdari Hizmetler	Kemal Çetinkaya (kemal.cetinkaya@tubitak.gov.tr)

Bir zamanlar soyumuzun, üzerinde yaşadığı gezegene vurduğu damgadan gururla söz ederdik. Şimdiyse, daha doğrusu on yıllardır duyduğumuz bir suçluluk duygusu. Dünyamızın iklimini hızla değiştirdiğimiz ve yol açtığımız küresel ısınmanın yaşamı ne derece olumsuz etkilediğinde artık kuşku kalmadı. Belki de ani duyarlılığımızın nedeni, zararın eskisi gibi yalnızca Dünya'yı paylaştığımız öteki canlılara ait olmayacağına, belki de en büyük zararı kendi türümüzün göreceği yolunda duymaya başladığımız korku. Suçumuzun sabit olduğu açık. İş alacağımız cezaya kalıyor. Bunun için de verdiğimiz zararın ölçüsünün bilinmesi gerekiyor. Şimdiye kadar kaç türü yaşam alanlarından yoksun bıraktık, kaç türü yok ettik, sırada daha kaç tür var? Bunlarla ilgili çalışmalar yok değil. Doğa gönüllüleri ve birçok bilim insanı bu zararı olabildiğince geri çevirmek için uğraş veriyorlar. Ancak sorun, kitlesel bilinci de seferber edebilmek. Dünyamızın sıcaklığının 100, hatta 50 yıl sonra ne kadar artacağı, son ormanların da ne zaman harita ve belleklerden silineceği, bunların dolaylı, hatta doğrudan sonuçlarının ne olacağı, günlük yaşama göre kurgulanmış modern insan toplumu için hâlâ kafa yormaya değmeyecek kadar soyut ve uzak konular. Bir grup araştırmacıysa, gezegenimize verdiğimiz zararı daha çarpıcı, kamuoyunun ilgisini daha çok çekecek bir yöntemle ortaya koymayı denemiş: İnsan türü yok olduğunda gezegenimize ne olacak. Gerçi sonumuzu çabuklaştırmak için elimizden geleni yapmıyor değiliz, ama yine de en azından binlerce yıl burada olacağız gibi. Zaten sözünü ettiğimiz araştırmacıların da suçluluk duygusunu patolojik boyutlara taşıyıp türümüze toplu bir intiharı önerdikleri yok. Yaptıkları yalnızca bir fantezi. Dünyanın kıyadaki köşedeki sığınaklara itilmiş öteki canlıları bir gün bakıyorlar ki, haklarını gaspedenler ortadan yok olmuş. Ayrıca, gezegenimizin kendi sistemleri de yadırgadıkları, davranışlarını değiştiren baskılardan, zincirlerden kurtulmuş oluyorlar. Araştırmacıların göstermek istedikleri de, mirasçılarımızın kendilerini nasıl ve hangi sürede toparlayabilecekleri, gezegenimizin kendine gelmesinin ne kadar alacağı; sonuçta türümüzün, tüm canlıların ortak evine yaptığı olumlu, olumsuz etki ne varsa, ortaya çıkması. Amaç da, verilen zararın ölçüsünün çok daha fazla sayıda beyne kazınması ve bu zararın nasıl giderilebileceği konusunda kuramsal ve pratik çalışmalar yapanlara çok daha fazla sayıda insanın katılması. Kendisi de yılmaz bir doğa gönüllüsü olan arkadaşımız Alp Akoğlu'nun bu konuda hazırladığı dosyayı ilgiyle okuyacaksınız. Sayımızın kapağında gördüğümüz CD de, konuyla yakından ilgili. Türümüzü toptan göç ettiren araştırmacılara esinin nereden geldiğini son derece kapsamlı biçimde açıklıyor. Fosil yakıt kullanımı iklim değişikliği konusunda son yıllarda sesi giderek yükselen alarm zillerinin temel nedeni. Daha önce petrol konusunda da kapsamlı bir dosya sunmuş olan Serpil Yıldız arkadaşımızın hazırladığı bu CD'nin, gündemden kolay kolay inmeyecek küresel ısınma ve nedenleri konusunda etkili bir eğitim malzemesi olacağını düşünüyoruz. Önümüzdeki sayılarda Bilim CD'leri dizimizi nükleer enerji ve yenilenebilir enerji kaynakları konusunda hazırlananlarla sürdüreceğiz. Temiz ve yenilenebilir enerji teknolojilerinin ülkemizde de geliştirilip yaygın kullanıma sunulması konusunda TÜBİTAK, araştırma enstitüleriyle olsun, Bilim ve Toplum etkinlikleriyle olsun, Popüler Bilim Dergileri'yle olsun sorumluluğunu ve öncülük rolünün gereklerini zaten yerine getiriyor. Güneş ve hidrojen arabaları konusundaki yeni etkinlikler planlanma sürecinde. Bu arada güneş enerjili araştırma gemimizi de unutmuş değiliz. Aralık sayımızda hem bu konudaki gelişmeleri ve organizasyonumuzu içeren bir yazıyı, Güneş Enerjili Tekne konusunda prestijli bir uluslararası ödül almış bir tasarımcımızın profesinin tanıtımıyla, hem de önümüzdeki yıl için yeni projelerle birlikte sunacağız. Saygılarımla,

Raşit Gürdilek

Yazışma Adresi	: Bilim ve Teknik Dergisi Atatürk Bulvarı No: 221 Kavaklıdere 06100 Çankaya - Ankara
Yazı İşleri	: Tel: (312) 427 06 25 (312) 427 23 92 Faks: (312) 427 66 77
Satış-Abone- Dağıtım	: Tel: (312) 467 32 46 (312) 468 53 00/1061 ve 3438 Faks: (312) 427 13 36
TÜBİTAK Santral	: Tel: (312) 468 53 00
Adres	: Atatürk Bulvarı, 221 Kavaklıdere 06100 Ankara
Reklam	: Tel: (312) 427 06 25 (312) 427 23 92 Faks: (312) 427 66 77

Internet e-posta	: www.biltek.tubitak.gov.tr : bteknik@tubitak.gov.tr ISSN 977-1300-3380 Fiyatı 3,50 YTL (KDV dahil) Yurtdışı Fiyatı 5 EURO.
Dağıtım	: Merkez Dağıtım A.Ş.
Baskı	: Promat Basım Yayın San. Tic. A.Ş. www.promat.com.tr Tel: (0212) 456 63 63